

Rondetafelgesprek over stagemisbruik

Het is onbekend wat de aard en omvang is van stages na afstuderen en welke opleidingen daar het meest mee te maken hebben. Het ligt voor de hand te veronderstellen dat vooral bij opleidingen met een zwak arbeidsmarktperspectief de stage na afstuderen wordt gebruikt door afgestudeerden om relevante praktijkervaring op te doen en 'een voet tussen de deur te krijgen' bij een werkgever. Over mogelijk stagemisbruik door werkgevers – door pas afgestudeerden als goedkope arbeidskrachten in te zetten – zijn ook geen goede, representatieve cijfers beschikbaar. Onderzoek naar de aard en omvang van stages na afstuderen en mogelijk stagemisbruik is daarom wenselijk.

Indien er sprake is van stagemisbruik, dan dient dit vanzelfsprekend te worden bestreden. Afgestudeerde jongeren die beschikken over formele kwalificaties en feitelijk arbeid verrichten hebben recht op een fatsoenlijke arbeidsovereenkomst en dito beloning. Een stage gericht op beroepspraktijkleren dient plaats te vinden tijdens een opleiding en niet pas na afronding ervan.

Bij het tegengaan van stages na afronding van een opleiding en mogelijk misbruik door werkgevers daarbij dient de structurele oplossing dan ook vanuit het onderwijs te komen. In het middelbaar en hoger beroepsonderwijs is een stage (of leerwerkplek) een vast onderdeel van het curriculum van een opleiding. Dit blijkt de overgang van school naar werk te versoepelen. Zo kan bijna de helft van de jongeren na afronding van de beroepsopleiding bij hun stagewerkgever aan de slag (blijven). Bij universitaire opleidingen komen stages (nog) relatief weinig voor. Slechts bij enkele opleidingen – en dan pas in een vergevorderde fase – komt men met de beroepspraktijk in aanraking. Denk aan een geneeskundestudent die coassistentenschappen gaat lopen in een ziekenhuis of een afgestudeerde die een universitaire lerarenopleiding gaat volgen en een stage moet doen op een school.

De oplossing ligt dus voor de hand. Maak de stage een verplicht onderdeel van iedere universitaire opleiding en ruim daar – net als in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs – voldoende tijd voor in: minimaal zo'n drie tot zes maanden. Zorg er verder voor dat eindtermen met betrekking tot de beroepspraktijk worden geformuleerd en bij onderwijsvisitaties de arbeidsmarktrelevantie van een opleiding als beoordelingscriterium zwaarder gaat meetellen dan nu het geval is. Daarnaast is het wenselijk dat meer aandacht komt voor het arbeidsmarktperspectief van universitaire opleidingen. Ter vergelijking: in het middelbaar beroepsonderwijs hebben instellingen sinds 2008 de wettelijke zorgplicht tot het uitsluitend aanbieden van beroepsopleidingen met arbeidsmarktperspectief. Ook dienen zij studenten goed voor te lichten over de kans op werk die opleidingen bieden. Zo bestaat er sinds enkele jaren een studiebijsluiter (<https://www.s-bb.nl/onderwijs/studie-cijfers>).

Maarten Wolbers

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA) en Radboud Universiteit